

Plaviņu novada ģimnāzija

ŠAHS KĀ SPORTA VEIDS PĻAVIŅU NOVADĀ

Zinātniski pētnieciskais darbs

Darba autore:

Estere Fedosejeva

11. klase

Darba vadītāja:

Anita Seikovska

matemātikas un fizikas skolotāja

Darba konsultante:

Iveta Krastiņa

Latvijas un pasaules vēstures skolotāja

Plaviņas, 2014

Izvēlētās tēmas pamatojums

- Šahs – vaļasprieks
- Neskaidri jautājumi- kad un kur meklējumi šaha pirmsākumi, kas popularizēja šahu sabiedrībā
- Šahs kā sporta veids ir pieejams bērniem no jebkuras sociālas grupas
- Šahs - cīņa pret diskrimināciju
- Šahs var uzlabot koncentrēšanas spējas, atmiņu un loģisko domāšanu
- Palīgs arī mācību priekšmetos, matemātikā un fizikā

Mērķis

- Pētīt šaha attīstību Latvijā un padziļināti Pļaviņu novadā.



Pētāmais jautājums

- Pļaviņu novadā šahs attīstās un gūst ar vien lielāku popularitāti.

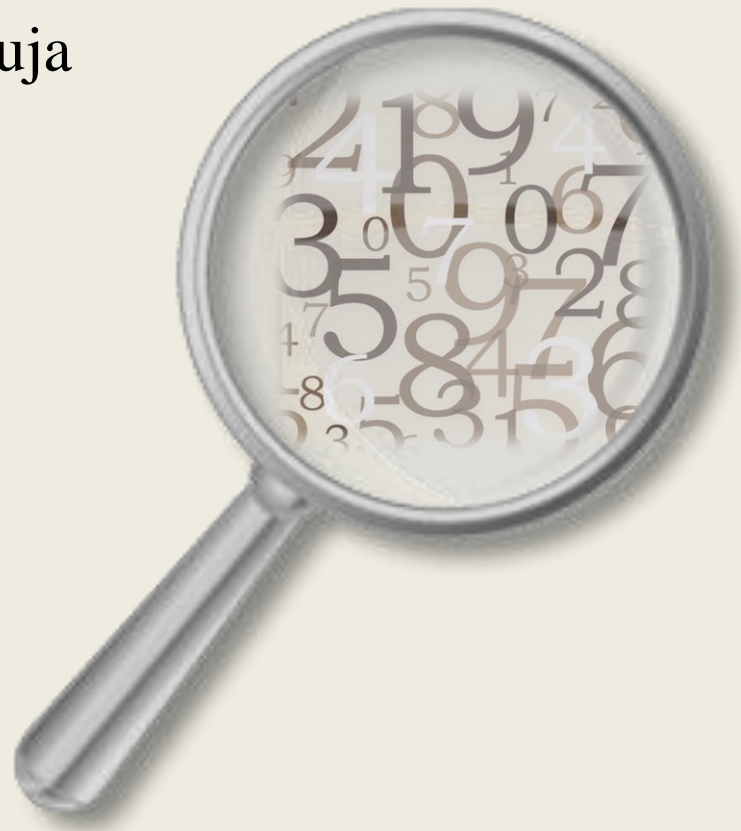


Uzdevumi

- Materiālu vākšana (laikraksti, žurnāli, avoti, attēli, tabulas)
- Tabulu analīze
- Intervija ar šahistiem
- Respondenta viedokļa uzklaušāšana par šaha ieviešanu skolās
- Aptauja, cik skolēnu prot/neprot, vēlas/nevēlas apgūt šo sporta veidu
- Iegūto datu apkopošana
- Diagrammas izveide pēc iegūtajiem datiem

Pētījumā izmantotās metodes

- Literatūras analīze
- Socioloģiskā metode- aptauja
- Aptaujas rezultātu analīze
- Literatūras avotu sintēze
- Vispārināšana
- Intervija ar šahistiem



Šahs - jēdziena skaidrojums

- Šahs - galda spēle un sporta veids, ko spēlē divi cilvēki.
- Spēle norit uz speciālā galdiņa, noteiktā secībā pārvietojot speciālās figūras.
- Mūsdienās šahs ir gan sports, gan māksla, gan zinātne.



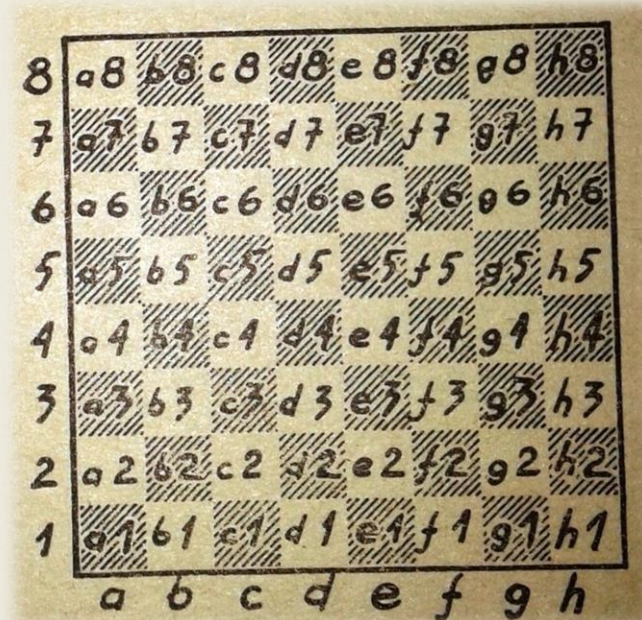
Rašanās laiks un vieta

- Šahs attīstās jau aptuveni pusotru tūkstoši gadu
- Šaha dzimtene ir Indija
- Pirmsākumi - VI gadsimts
- Indijā šahu nosauca par “čatur - anga”



























Šaha galdiņš

- Kvadrāta forma, sadalīts 64 mazos kvadrātiņos- rūtiņās.
- Rūtiņas - tumšās un gaišās krāsās nokrāsotas
- Horizontālās lauciņu rindas tiek apzīmētas ar cipariem no 1 līdz 8,
- Vertikālās- ar latīņu alfabēta pirmajiem burtiem a, b, c, d, e, f, g, h.



Figūras

- 16 vienādas krāsas figūras
- Katrai figūrai ir savs nosaukums un savs apzīmējums
- Baltās un melnās figūras atspoguļo divus kosmiskos spēkus – pozitīvu un negatīvu

Figūru izskats		Iespējais attēls diagrammās		Figūru nosaukums	Saisināts nosaukums	Figūru skaits katram partnerim partijā sākumā
Baltās	Melnās	Baltās	Melnās			
				Karalis	K	1
				Dāma	D	1
				Tornis	T	2
				Laidnis	L	2
				Zirdziņš	Z	2
				Bandinieks	b	8

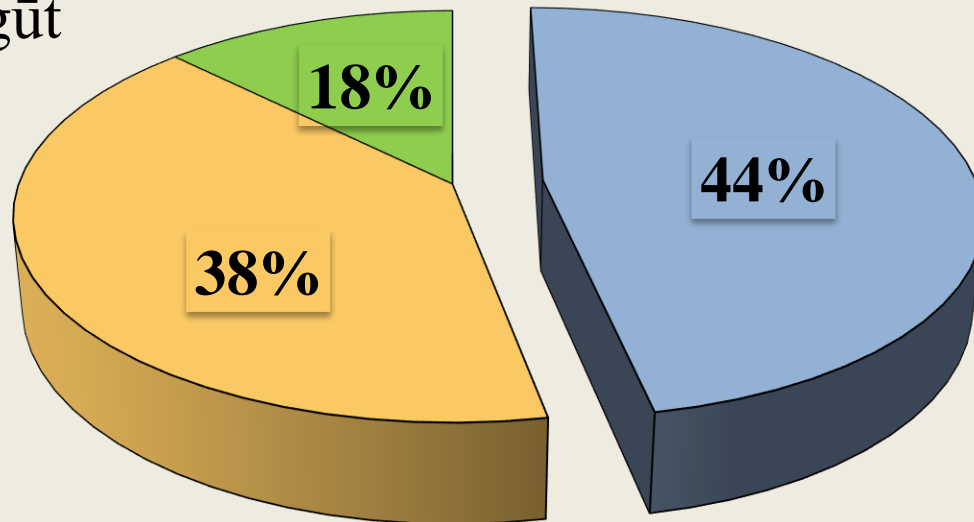
Aptauja

- Autore izvēlējās ar aptaujas palīdzību noskaidrot šaha popularitāti Pļaviņu novada ģimnāzijā.
- Tika aptaujāti 421 skolēns un 21 klašu audzinātājs



Sākumskola

- Prot spēlēt šahu
- Vēlētos apgūt šo sporta veidu
- Nevēlas apgūt



Secinājumi:

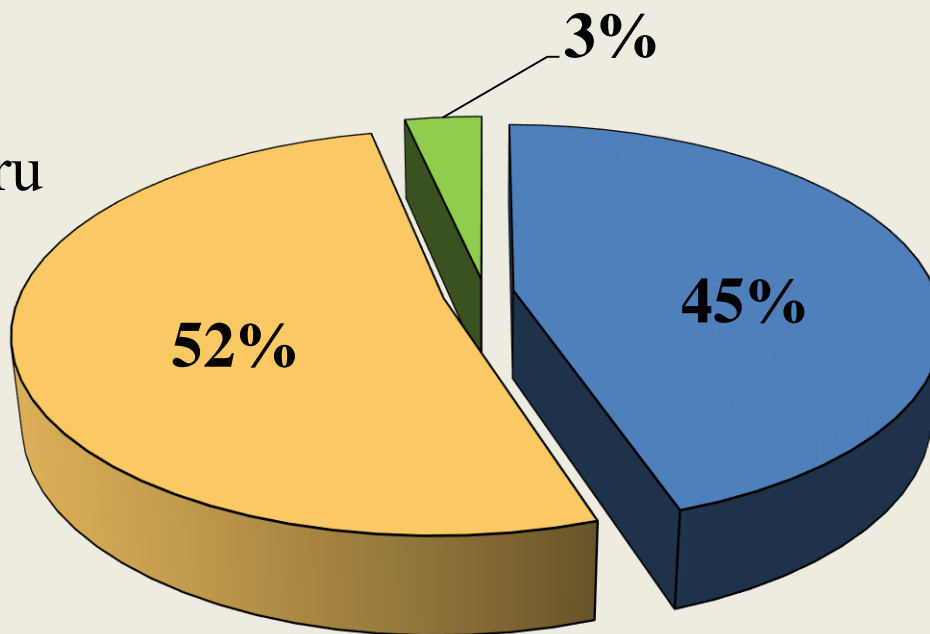
71 sākumskolēns - prot spēlēt šahu

Vēlētos apgūt šo sporta veidu - 61 skolēns

Nevēlas apgūt – 29 skolēni

Nevēlas apgūt, jo...

- Nav brīva laika
- Nepatīk šahs
- Labāk spēlēt datoru



Secinājumi:

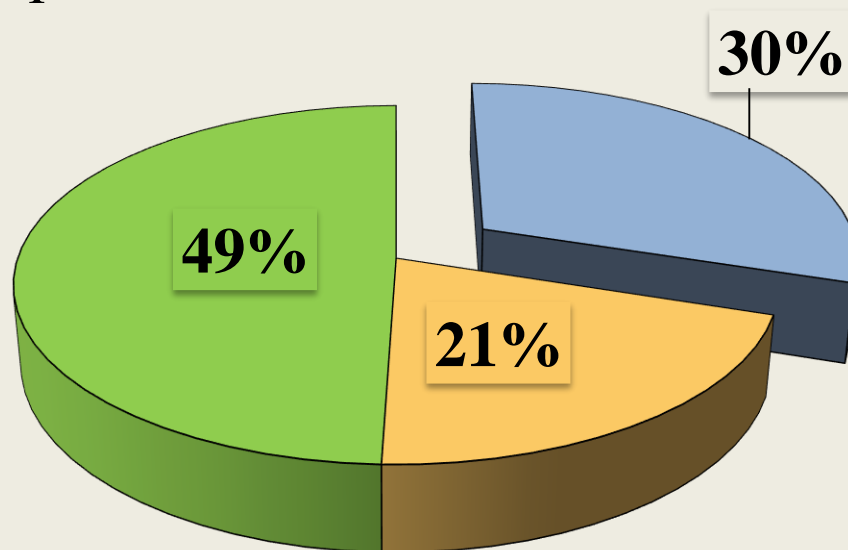
Aizņemti ar citām aktivitātēm - 13 skolēni

Nepatīk šahs - 15 skolēniem

1 skolēns uzskata, ka datorspēles ir interesantākas nekā šahs

Pamatskola

- ▣ Prot spēlēt šahu
- ▣ Vēlētos apgūt šo sporta veidu
- ▣ Nevēlas apgūt



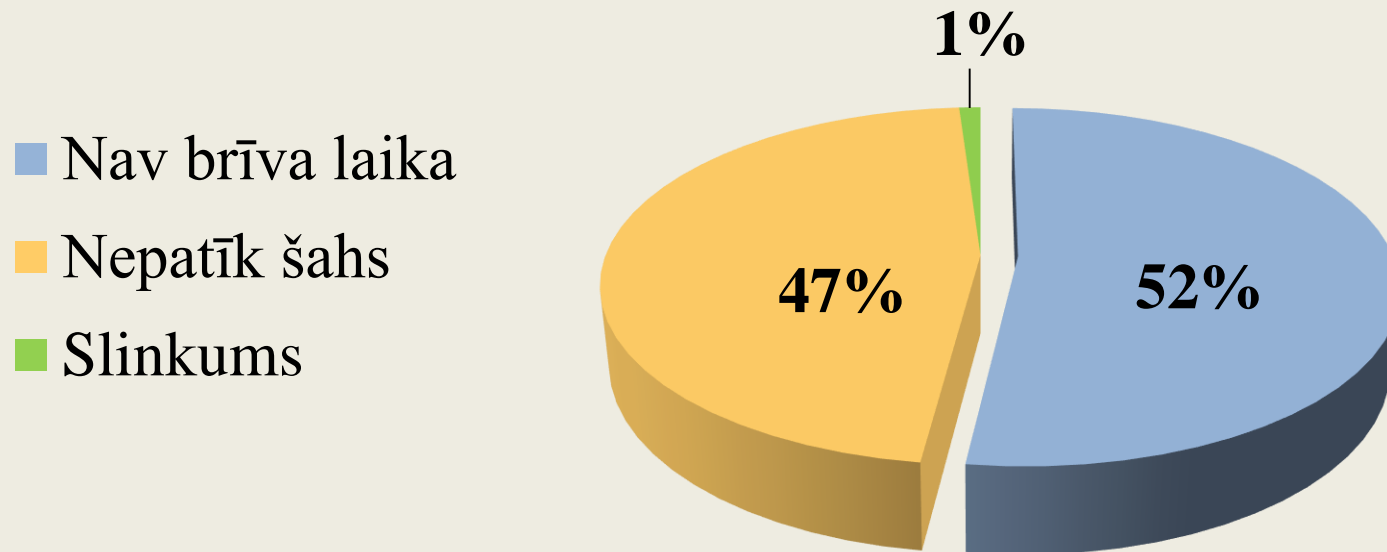
Secinājumi:

57 skolēni prot spēlēt šahu

39 skolēni vēlētos apgūt šaha spēli

94 - atteiktos no šaha spēles apgūšanas

Nevēlas apgūt, jo...



Secinājumi:

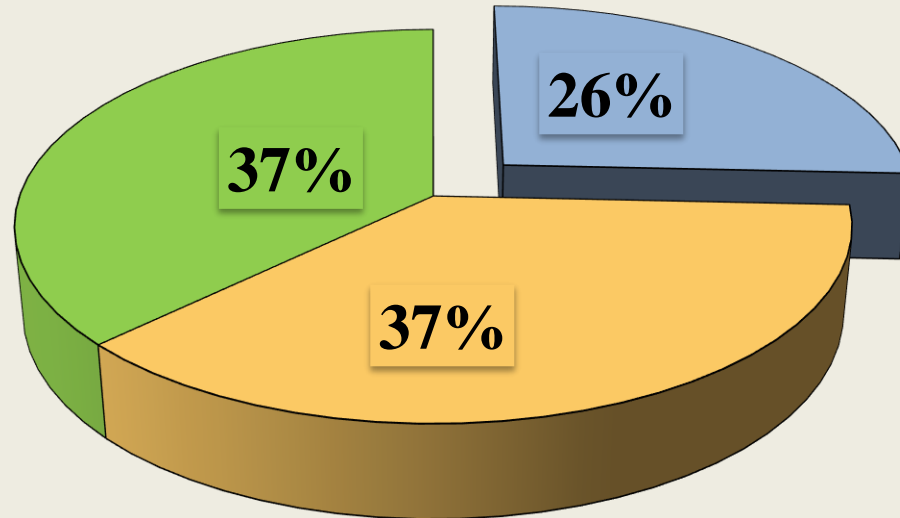
49 skolēni jeb 52 % nevēlas apgūt šahu, jo nav brīva laika.

Nepatīk šahs – 44 skolēni

Slinkums apgūt šaha spēli – 1 skolnieks

Vidusskola

- ▣ Prot spēlēt šahu
- ▣ Vēlētos apgūt šo sporta veidu
- ▣ Nevēlas apgūt



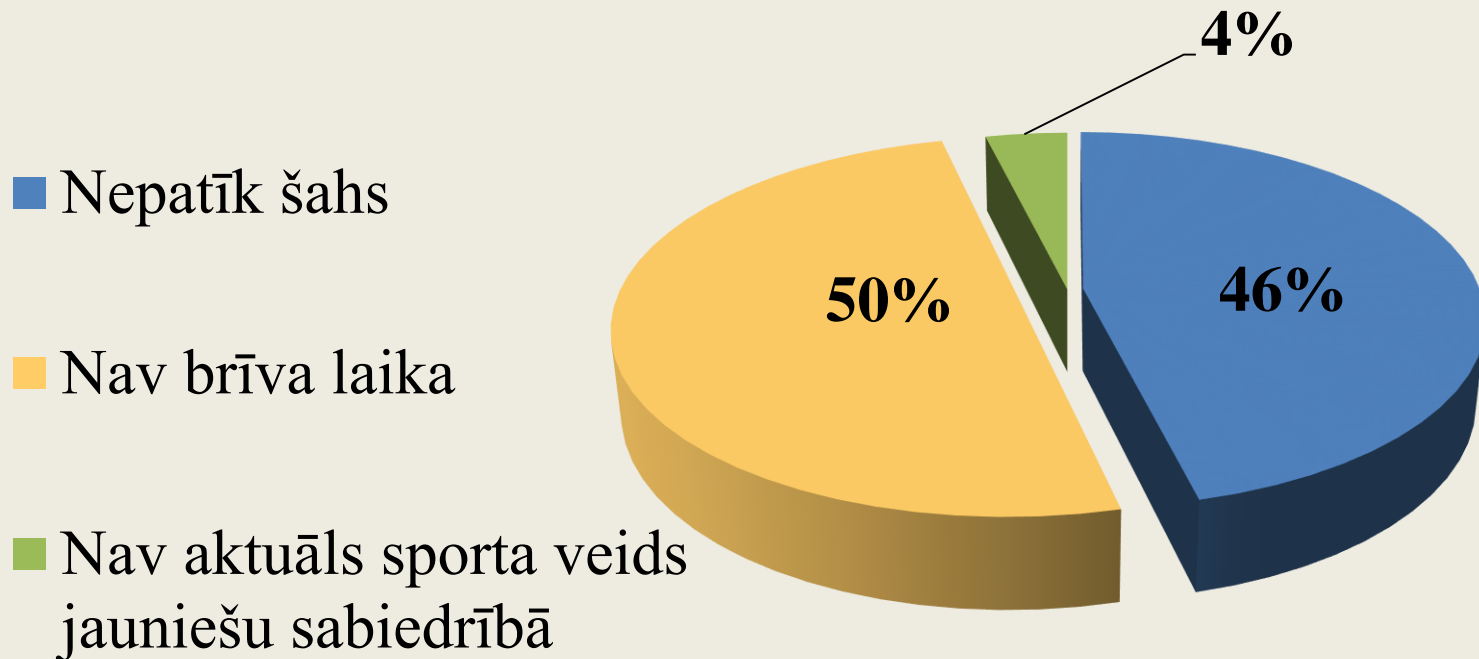
Secinājumi:

18 vidusskolēni prot spēlēt šahu

Vēlētos apgūt - 26 vidusskolēni

Nevēlas apgūt - 26 vidusskolēni

Nevēlas apgūt, jo...



Secinājumi:

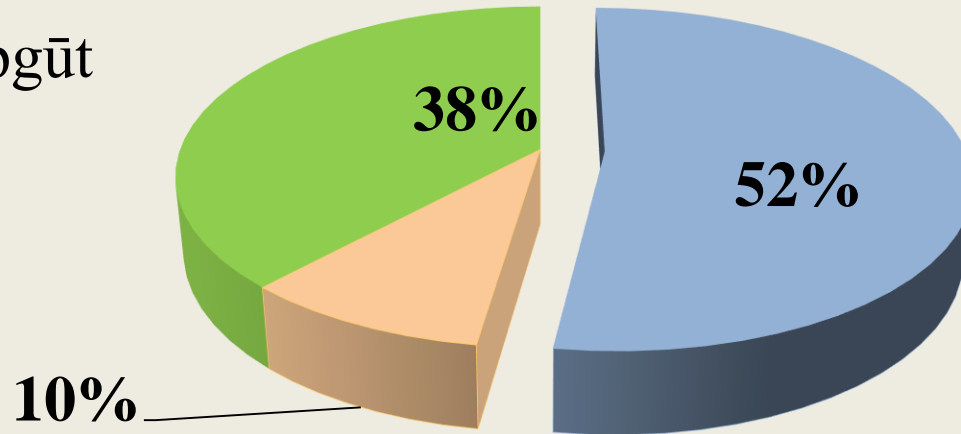
Nepatīk šahs – 12 skolēniem

Nav brīva laika – 13 skolēniem

Šahs nav aktuāls sporta veids jauniešu sabiedrībā - 1 skolēns

Klašu audzinātāji

- Prot spēlēt šahu
- Vēlētos apgūt šo sporta veidu
- Nevēlas apgūt



Secinājumi:

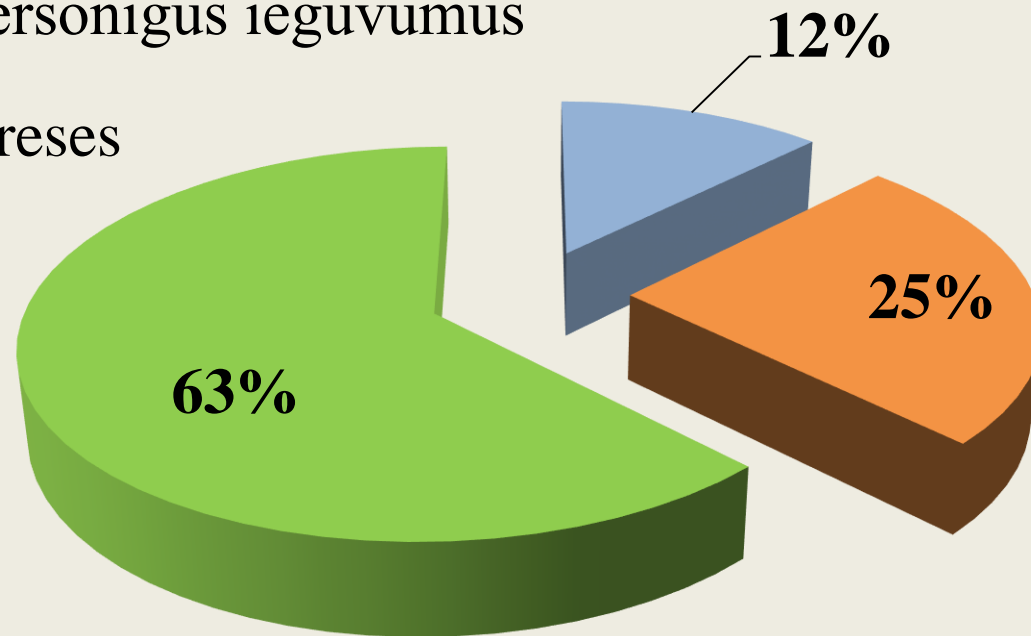
11 skolotāji jeb 52% prot spēlēt šahu

2 skolotāji vēlētos apgūt šaha spēli

Nevēlas apgūt – 8 skolotāji

Nevēlas apgūt, jo...

- Nav aktīvs sporta veids
- Neredz personīgus ieguvumus
- Citas intereses



Secinājumi:

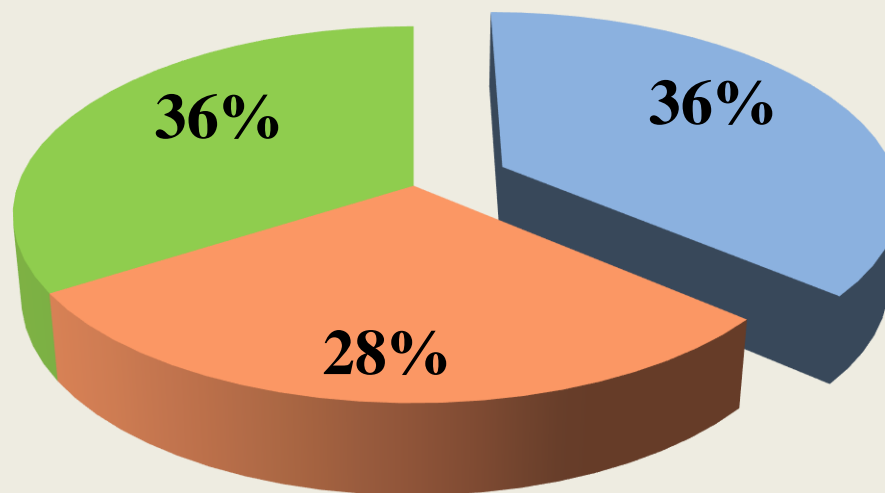
Citas intereses – 5 skolotājas

Neredz personīgus ieguvumus - 2 skolotāji

Nav aktīvs sporta veids – 1 skolotāja

Kopējs rezultāts

- Prot spēlēt
- Vēlētos apgūt šo sporta veidu
- Nevēlas apgūt



Secinājumi:

157 respondenti- prot spēlēt šahu

128- vēlētos iemācīties spēlēt

157 respondenti- nevēlas apgūt šaha spēli

Intervijas

- Darba autore ir nointervējusi 5 šahistus – V. Deliku, J. Kozlovski, U. Melderi, A. Seikovsku un J. Leli.

- No kāda vecuma posma vislabāk ir sākt nodarboties ar šaha spēli? -

- Viktors Deliks uzskata, ka nav noteikta posma, kas ir vislabākais, lai sāktu nodarboties ar šaha spēli.
- Pārējie šahisti uzskata, ka, jo agrāk, jo labāk.

-Kāds ir Jūsu viedoklis par šaha iekļaušanu Olimpiskajās spēlēs?-

- A. Seikovska un J. Kozlovskis uzskata, ka nevajag, jo šahs ir īpašs sporta veids un labāk rīkot vienkārši pasaules turnīrus šahā.
- Uldis Melderis uzskata, ka nebūtu slikti, ja ieviestu.
- J. Lelis un V. Deliks atbalsta šaha iekļaušanu Olimpiskajās spēlēs.

-Vai Jūs atbalstāt šaha nodarbību ieviešanu skolās?-

- Jānis Kozlovskis atbildēja, ka nevajag, jo pārslogoti ir skolēni.
- Pārējie šahisti atbalsta šaha ieviešanu skolās.
- Jānis Lelis ir sniedzis ziņas par to, ka „**Nodomu vēstule par sadarbību šaha sporta attīstībā izglītības sistēmā**” apstiprina, ka šahu centīsies ieviest visās Latvijas skolās.

**NODOMU VĒSTULE
PAR SADARBĪBU ŠAHA SPORTA
ATTĪSTĪBĀ IZGLĪTĪBAS SISTĒMĀ**

Tikšanās laikā Rīgā, 2011.gada 5.decembrī Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministra pienākumu izpildītāja un Kultūras ministre Žaneta Jaunzeme - Grende, Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas valsts sekretārs Mareks Gruškevičs, Pasaules Šaha federācijas (FIDE) prezidents Kirsans Iljumžinovs un Latvijas Šaha federācijas prezidents Pēteris Šmidre pārrunāja pašreizējo situāciju šahā Latvijā un, ņemot vērā, ka šaha sports,

- ir bērniem no jebkuras sociālās grupas pieejama spēle, kura veicina sociālo kohēziju, un tādu politikas mērķu sasniegšanu kā sociālā integrācija, cīņa pret diskrimināciju, noziedzības līmeņa samazināšanās un pat cīņa pret dažādām atkarībām;
- var uzlabot bērnu koncentrēšanās spējas, pacietību un neatlaidību un attīstīt radošuma izjūtu, intuīciju, atmiņu un analītiskās un lēmumu pieņemšanas prasmes; savukārt, šahs iemāca arī apņēmību, motivāciju un aizraušanos ar sportu;

Izsaka savus nodomus:

**LETTER OF INTENT
REGARDING THE COOPERATION IN
THE CHESS SPORT DEVELOPMENT
IN THE EDUCATIONAL SYSTEM**

During the meeting in Riga on December 5, 2011 behalf of Minister of the Education and Science and Minister of the Culture Žaneta Jaunzeme - Grende, State secretary of the Ministry of Education and Science of the Republic of Latvia Mareks Gruškevičs, the President of World Chess Federation (FIDE) Kirsans Ilyumzhinov and the President of the Latvian chess federation Pēteris Šmidre discussed the present situation of chess sport in Latvia and having regards to chess sport as,

- an accessible game for children from every social group and can help social cohesion and contribute to policy objectives such as social intergration, combating discrimination, reducing crime rates and even the fight against various addictions;
- can improve children's concentration, patience and persistence and can develop the sense of creativity, intuition, memory, and analytic and decision-making skills; whereas chess also teaches determination, motivation and sportsmanship;

Convey their intentions in the following:

- veicināt šaha attīstību un popularizēšanu Latvijas izglītības sistēmā;
- uzturēt sadarbību;
- apsvērt specifiskas sadarbības formas;
- apspriest vienošanos par sadarbības iespējām šaha jomā.

- to induce the development and promotion of chess in the educational system in Latvia;
- to maintain cooperation;
- to make consideration regarding specific cooperation forms;
- to discuss the agreement on the possibilities of cooperation in chess field.

Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes
ministra vietā Kultūras ministre

Žaneta Jaunzeme - Grende

Behalf of Minister of the Education and
Science of the Republic of Latvia Minister of
the Culture
Žaneta Jaunzeme - Grende

Latvijas Republikas
Kultūras ministre

Žaneta Jaunzeme - Grende

Minister of the Culture of the Republic of
Latvia
Žaneta Jaunzeme - Grende

Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes
ministrijas valsts sekretārs

Mareks Gruškevičs

State secretary of the Ministry of Education
and Science of the Republic of Latvia
Mareks Gruškevičs

Pasaules Šaha federācijas (FIDE) prezidents
Kirsans Iljumžinovs

Latvijas Šaha federācijas prezidents
Pēteris Šmidre

The President of the World Chess Federation
Kirsans Ilyumzhinov

The President of the Latvia Chess federation
Pēteris Šmidre

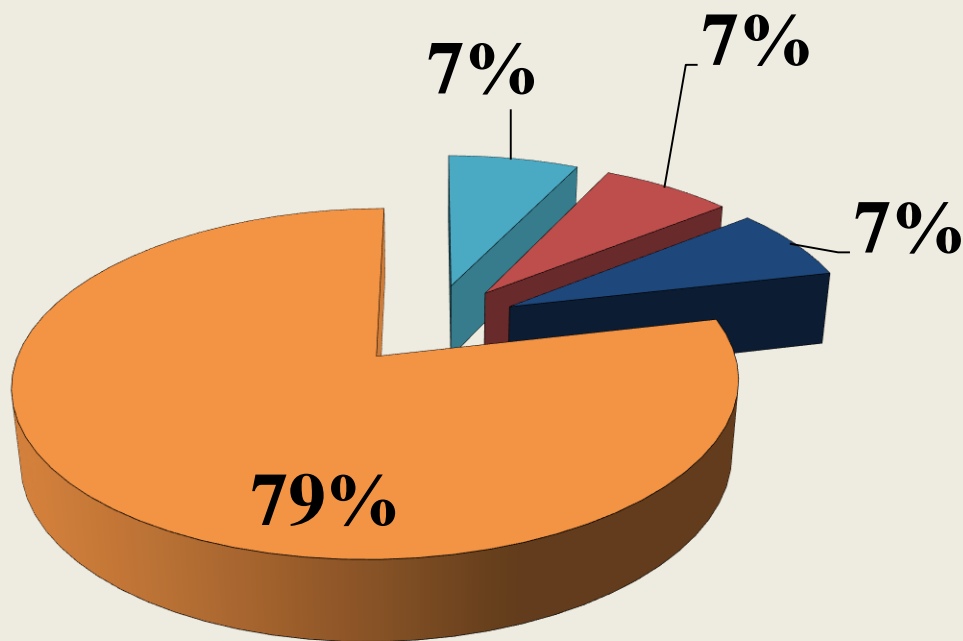
2011.gada 5.decembrī, Rīgā

December 5, 2011, Riga

Ātrspēles turnīru rezultāti laikaposmā no 1973-1993. gadam diagrammās

1. vietas ieguvēji

- Mežaraups Ā.
- Jankovskis G.
- Rupeiks R.
- Viktors Deliks



Secinājumi:

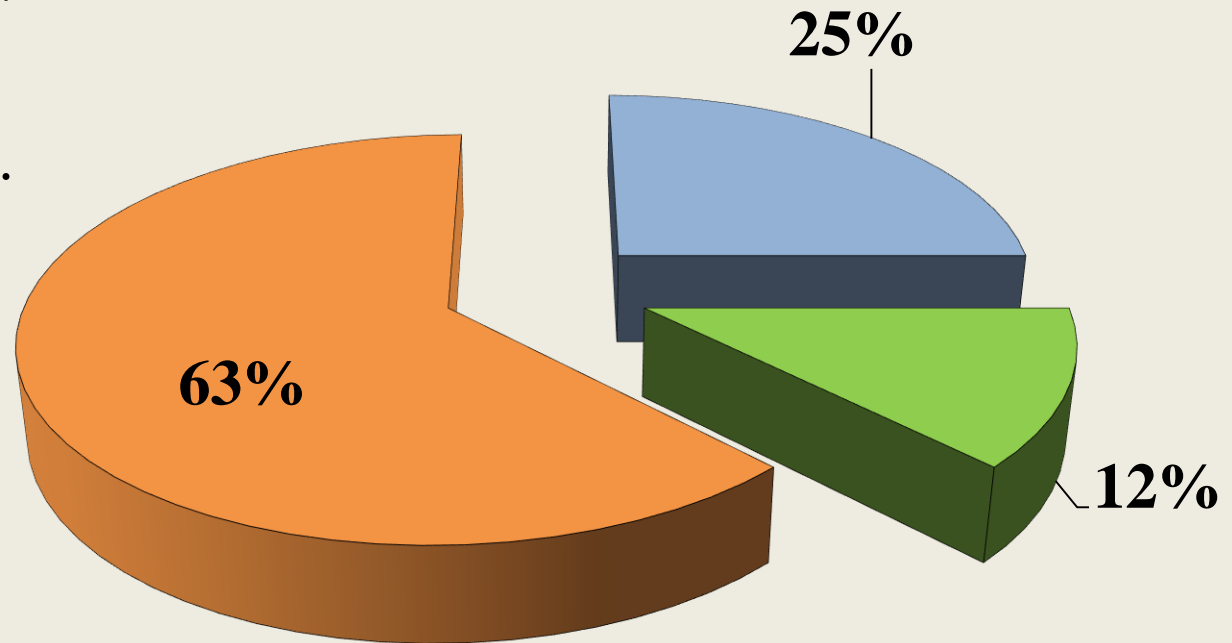
Prmo vietu visbiežāk ir ieguvis Viktors Deliks - 11 reizes
Pārējie pļavinieši - 1 reizi

2. vietas ieguvēji

■ Okoļņijs L.

■ Lukstiņš E.

■ Deliks V.



Secinājumi:

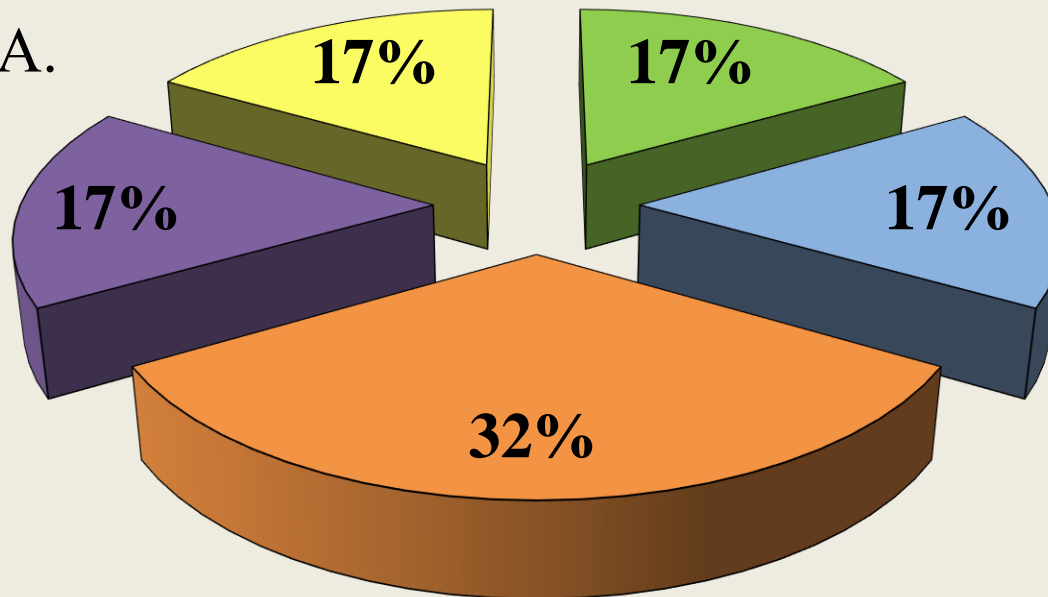
Viktors Deliks, otrā vieta - 3 reizes

Lukstiņš Edgars – 1 reize

Okoļņijs Leonīds – 2 reizes

3. vietas ieguvēji

- Lukstiņš E.
- Mežaraups Ā.
- Grīvnieks A.
- Medeļevs A.
- Deliks V.



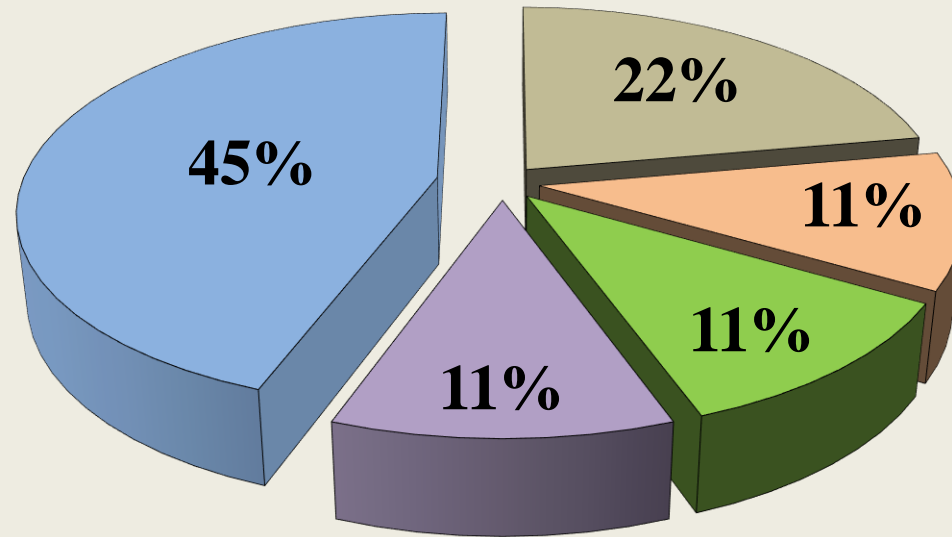
Secinājumi:

Apolonija Grīvniece - 2 reizes

Pārejie šahisti – 1 reizi

2.- 3. vietas ieguvēji

- Sniedze E.
- Grīvniece A.
- Stūris G.
- Maļinovskis P.
- Deliks V.



Secinājumi:

V. Deliks – 4 reizes

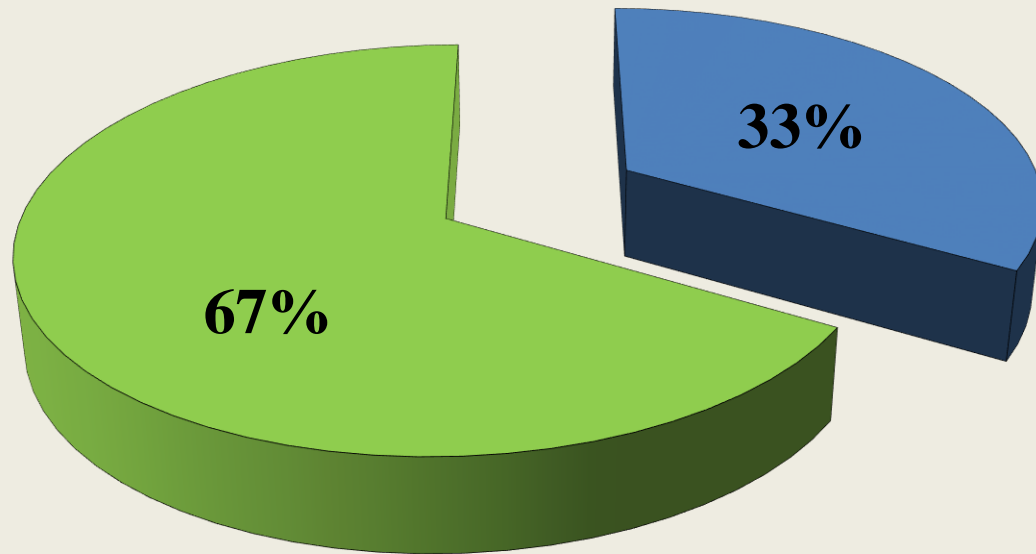
A. Grīvniece, G. Stūris un P. Maļinovskis – 1 reize

E. Sniedze - 2 reizes

2.- 4. vietas ieguvēji

■ Janovičs A.

■ Deliks V.



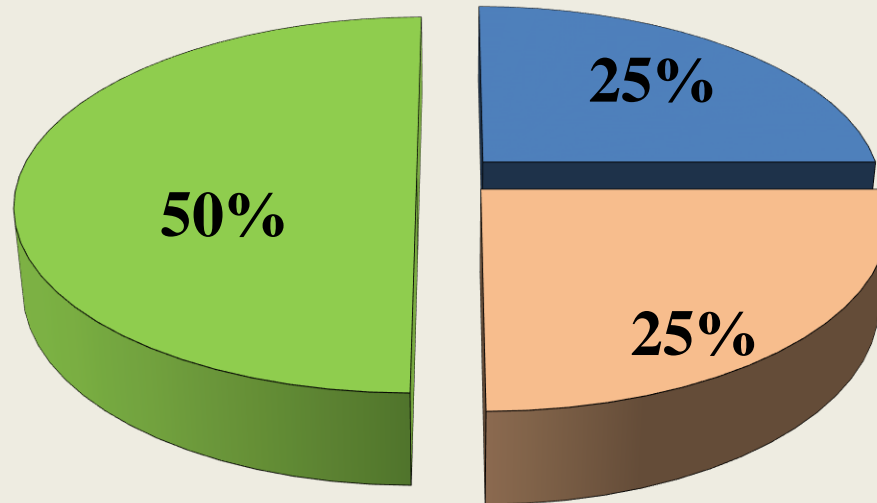
Secinājumi:

V. Deliks- 2 reizes

A. Janovičs – 1 reize

3.- 4. vietas ieguvēji

- Grīvniece A.
- Jankevics K.
- Deliks V.



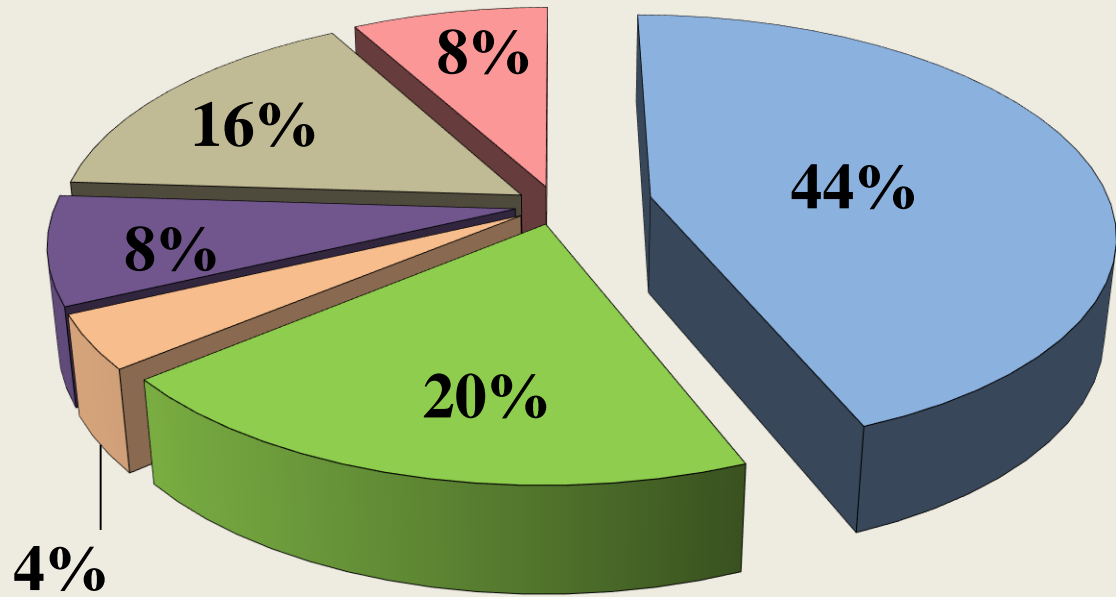
Secinājumi:

2 reizes - V. Deliks

1 reize - A. Grīvniece un K. Jankevics

V. Delika uzvaras

- 1. vieta
- 2. vieta
- 3. vieta
- 2.-4. vieta
- 2.-3. vieta
- 3.-4. vieta



Secinājumi:

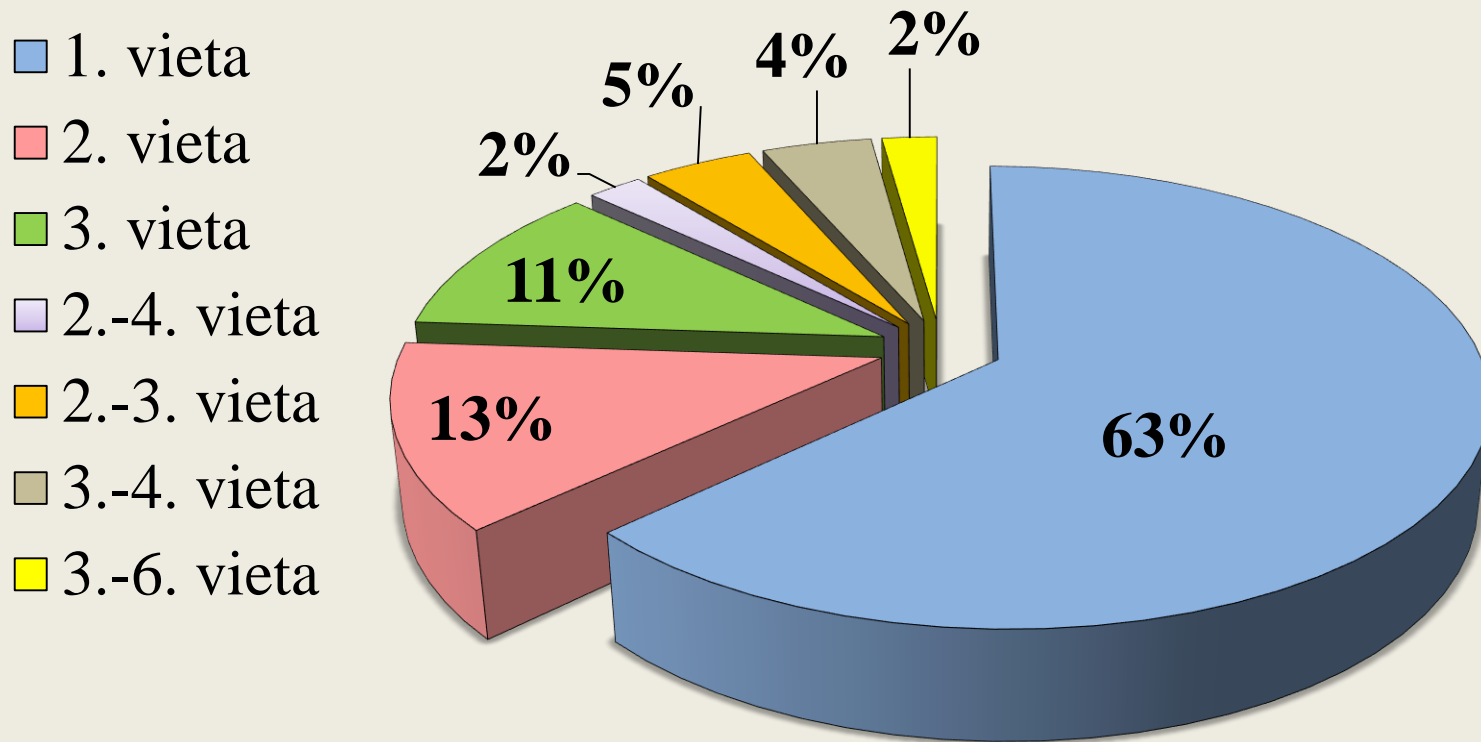
Pirmā vieta – 11 reizes

Otrā vieta – 5 reizes

Trešā vieta – 1 reize

8 reizes dalījis vietu starp citiem dalībniekiem

U. Meldera uzvaras



Secinājumi:

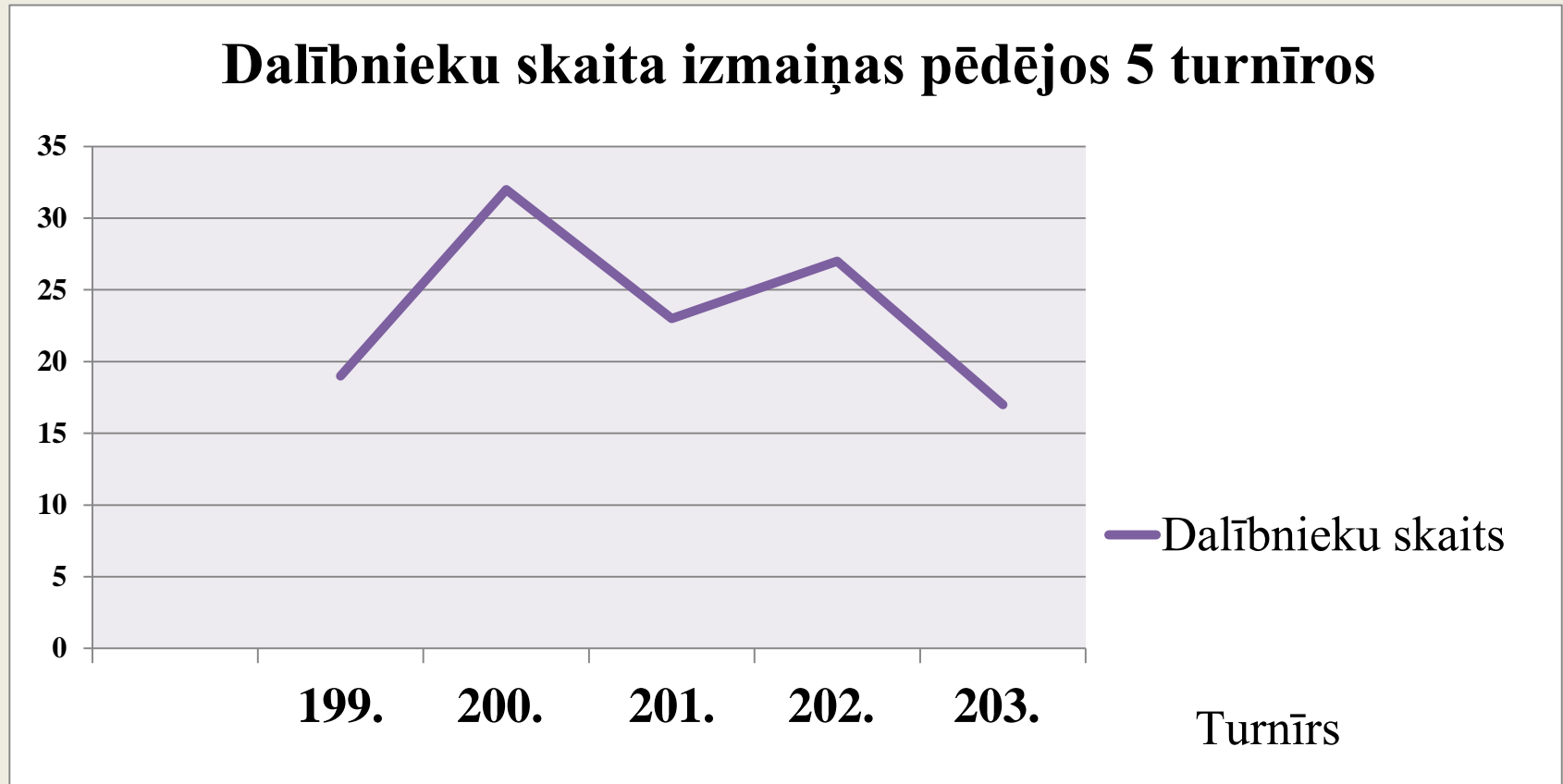
Pirmo vietu – 29 reizes

Otro vietu – 6 reizes

Trešo vietu – 5 reizes

6 reizes dalīja vietu starp stiprākajiem šahistiem

Plaviņu kauss šahā 2013. gadā



Secinājumi:

Vidējais dalībnieku skaits 2013. gada turnīros – 23 dalībnieki

Visvairāk dalībnieku, 32 šahisti, ieradās uz jubilejas – 200. turnīru

Secinājumi

- Šaha pirmsākumi ir meklējami jau VI gadsimtā, Latvijas teritorijā kopš 1869. gada.
- Pirmie šaha turnīri Pļaviņās notika kopš 1973. gada.
- Pļaviņās dzīvojošie šahisti, popularitāti gūst arī ārpus pilsētas.
- Dalībnieku skaits turnīros nav vienlīdzīgs, tomēr pamazām tas pieaug.
- Pļaviņu novada ģimnāzijā lielāka daļa skolēnu prot spēlēt šahu, un ir vēlme arī apgūt šo sporta veidu.
- Šahisti atbalsta šaha stundas ieviešanu skolās.

- Zinātniski pētnieciskajā darbā pētījuma jautājums apstiprinājās.
 - Turnīri tiek rīkoti novadā, dalībnieku skaits pieaug.
 - Jaunākajiem šahistiem- iesācējiem un tiem, kas vēlas iemācīties spēlēt šahu, ir iespēja apmeklēt šaha pulciņu un piedalīties skolas turnīrā.



Paldies par uzmanību!

